

הרב משה ליב הכהן הלברשט

פרשת תזריע

שִׁפְתֵי דַעַת

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר. אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ, שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בִּהְרֹת, וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת, וְהוּבֵא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים" (ויקרא יג, א-ב).

מדוע נבחרו אהרן ובניו לתפקיד זה של פסיקת ההלכות של מראות הנגעים? מדוע לא יכולים הרבנים, החכמים, מורי ההוראה בכל שטחי ההלכה ובכל שטחי החיים לפסוק הלכה גם בתחום זה של מראות הנגעים?

"אל משה ואל אהרן" - בעבור כי על פי הכהן יהיה כל ריב וכל נגע (דברים כא, ה) היה הדבור גם אל אהרן.. (רמב"ן).

הרמב"ן מציין לדברי הפסוק בפרשת עגלה ערופה ש"על פי הכהן יהיה כל ריב וכל נגע", שלכן היה הדבור גם אל אהרן הכהן, אולם אם נעין בפרשת עגלה ערופה נראה שזה לא פותר את תמיהתנו. "ונגשו הכהנים בני לוי, כי גם בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע" (דברים כא, ה). מסביר הרמב"ן, וטעם ונגשו הכהנים בני לוי. לאמר פפר לעמך ישראל אשר פדית (שם פסוק ח). במקור הפסוק רואים שוב שתפקידם של הכהנים בעגלה ערופה הסתפם בתפלה לכפר על עם ישראל, זה כמו בן תפקידם "כי גם בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה'", כמו בבית המקדש שהם מקריבים קרבנות, מתפללים על עם ישראל, וכמו שהם מברכים את עם ישראל בברכת כהנים, אבל התמיהה עומדת בעינה, מדוע הם נבחרו להיות היחידים המסמכים להורות

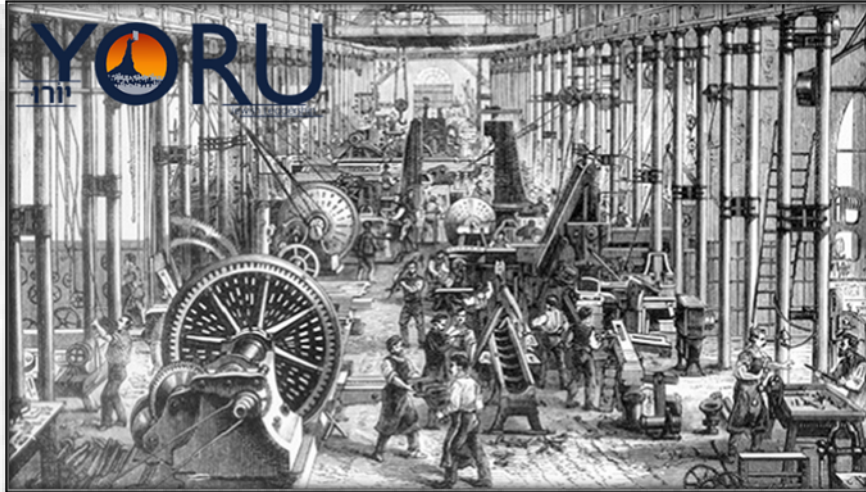
הוראה במראות הנגעים, ורק על פיהם נקבעות הלכות אלו?
בית המקדש מקור הרוח של עם ישראל, לשם עלו עם ישראל
בשלשת הרגלים על מנת לראות את פני ה', לראות פהנים
בעבודתם ולויים בשירם ובזממם, לחוש בהתעלות רוחנית
שתשפיע על שאר ימות השנה, הפהנים היו המנהיגים
הרוחניים שנועדו להשפיע ולהאציל מרוחם על עם ישראל.
עליהם נאמר: "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, ישימו
קטורה באפק וכליל על מזבחך" (דברים לג, י). תפקידם של
הפהנים לא היה רק להורות תורה לעם ישראל, ולהקריב
קרבנות על מנת לכפר על חטאי העם, היה להם תפקיד נוסף,
להוות דגמא אישית, לסמל ולהמחיש את הרוחניות לעם
ישראל, בגדי הפהנה סמלו והמחישו רוחניות, חשן מכפר על
הדינים, אפוד מכפר על עבודה זרה, מעיל מכפר על לשון הרע
שבפרהסיא, כתנת תשבץ מכפרת על שפיכות דמים, מצנפת
מכפרת על גסי הרוח, אבנט מכפר על הרהור הלב, ציץ מכפר
על עזות פנים, והמכנסים מכפרים על העריות ועל הליכת
הרגלים ההולכים לעשות עברה (מתוך דברי רבנו בחיי, שמות כח, ד.
ע"ש). בעל הטורים (שמות כח, לג) מציין שהיו שבעים ושנים
פעמונים ורמונים בשולי המעיל כנגד שבעים ושנים מראות
נגעים, כי המעיל מכפר על לשון הרע והצרעת באה בעון לשון
הרע.

מה נשתנה מצרע שאמרה תורה (ויקרא יג, מו) "בדד ישב מחוץ
למחנה מושבו" הוא הבדיל בין איש לאשתו בין איש לרעהו
לפיכך אמרה תורה בדד ישב (ערכין טז:). כל המטרה של נגע
צרעת היא להמחיש לאדם את חמרת מעשיו.

אמר ר' יוסי בן זמרא כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו,
שנאמר, (תהלים קא, ה) "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית" (ערכין
טו:). נגע הצרעת בא על האדם בעקבות חטא לשון הרע,
המספר לשון הרע אינו מבין עד כמה זה חמור, הוא אומר
לעצמו, זה בסך הכל מלים, לא באמת עשיתי לו דבר. מענישה
אותו התורה בצרעת הבאה על ביתו, בגדיו, שערוותיו ובשרו,

הוא אינו מבין מדוע כל זה בא עליו, הוא הרי צדיק תמים, לא פגע באיש, הוא בא אל הפה, מראה לו את נגע הצרעת, ודברי הפה קובעים, אם זו צרעת, אם יסגר לשבעה ימים כדי לראות אם פשה הנגע בעור, אם יסגר שבעת ימים שנית, אם יטהר הפה את הנגע, או שמא יטמא אותו ויצא אל מחוץ למחנה, הפה ממחיש בשפתיו, וביכלת שלו לקבע בפיו את גורלו של האדם המנגע, את עצמת ההשפעה של דבור, "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב, ז), המספר לשון הרע רואה ומבין פתאום את העצמה הטמונה בשפתיו, בלח הדבור, הוא נזכר בלשון הרע שדבר ומבין עד כמה הוא פן פגע באנשים, הוא רואה את התפשטות הנגעים ומבין עד כמה דבור יכול להתפשט במהירות לכל מקום, ולפגע אנושות באדם עליו דבר. הוראת הנגעים נתנה לפהנים לא רק במסגרת התפקיד של "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל", אלא גם ובעקר בגלל תפקידם להמחיש בעצמם את הרוחניות לעם, "שפתי כהן ישמרו דעת".

אדוני אבי מורי ורבי שליט"א בקש להוסיף, שמבחינת תפקידו של הפה להמחיש רוחניות, יש לכהן תלמיד חכם פח אף יותר מגדול הדור, שהרי מצינו שבשמשוה רבנו העמיד את המשכן, ושמש בו בכל שבעת ימי המלוואים, לא שרתה בו השכינה, ורק ביום השמיני, כשאחרון החל בעבודתו, שרתה בו השכינה. וזה לשון רש"י (ויקרא ט, כג): "ויצאו ויברכו את העם" – אמרו: "ויהי נעם ה' אלהינו עלינו" (תהלים צ, ז); יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל שבעת ימי המלוואים, שהעמידו משה למשכן ושמש בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה: משה רבנו! כל הטרח שטרחנו – שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל. לכך אמר להם: "זה הדבר אשר עוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (ויקרא ט, ו); אחרון אחי פדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו.

פְּרִשֶׁת תְּזָרִיעַ

הַמּוֹת וְהַחַיִּים בְּיַד הַלְּשׁוֹן שֶׁל הָאָדָם

"אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ, שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בִּהְרֵת, וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת, וְהוּבָא אֶל אֹהֶרֶן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים" (ויקרא יג, ב).

הַשָּׂמֶר בְּנֹגַע הַצָּרַעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד... זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם (דברים כד, ח-ט). אִם בָּאתָ לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא תִלְקַח בְּצָרַעַת, אֶל תִּסְפָּר לְשׁוֹן הָרַע. זְכוֹר הָעֲשׂוּי לְמִרְיָם שֶׁדַּבְּרָה בְּאַחִיהָ וְלִקְתָּהּ בְּנֹגְעִים (רש"י. ספרי ערה).

אָדָם נִכְנָס פְּעַם לְתוֹךְ מַפְעֵל גָּדוֹל, בּוֹ הָיוּ מְצֻבִים מְאִתִּים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה מִכּוֹנוֹת. רַבִּים מֵהַמְּכּוֹנוֹת הָיוּ לְאַרְיֵגָה, אַחֲרוֹת הָיוּ לְסַרְיֵגָה, רִקְמָה וְתַפְיָרָה. הַיְתֵה שֵׁם עוֹד מִכּוֹנָה אַחַת שֶׁהֵיְתָה יְקָרָה יוֹתֵר מִכָּל הָאַחֲרוֹת. הַפּוֹעֲלִים נִצְטוּוּ לְשֹׁמֵר עַל מִכּוֹנָה זוֹ מִכָּל מְשָׁמֵר, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל כָּל הַמְּכּוֹנוֹת הָאַחֲרוֹת, כִּי בַּפְעִילוֹתֶיהָ מְנַחִים הַחַיִּים וְהַמּוֹת שֶׁל כָּל הַפּוֹעֲלִים, וְכֹאשֶׁר מִכּוֹנָה זוֹ מִתְקַלְקֶלֶת, מְאַבְדוֹת כָּל הַמְּכּוֹנוֹת הָאַחֲרוֹת אֶת מְשֻׁמְעוֹתֶיהָ.

248 הַמְּכּוֹנוֹת הַלְלוּ, הֵלֵא הֵם 248 אֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם, שֶׁמְסַפְּרָן עוֹלָה כְּמִסְפָּר מִצְוֹת הָעֲשִׂיהָ הַמְּטוֹלוֹת עַל הָאָדָם. וְהַמְּכּוֹנָה הַגְּדוֹלָה וְהַחֲשׂוּבָה בְּיוֹתֵר בְּיִצְוֹר הָאָנוּשִׁי הִיא הַלְּשׁוֹן. בְּיָדֶיהָ תְּלוּיִים הַחַיִּים וְהַמּוֹת, מִי שֶׁחִפֵּץ לְחַיּוֹת, חַיֵּב לְשֹׁמֵר עַל לְשׁוֹנוֹ. הוּא צָרִיךְ לְהַחֲזִיק אוֹתָהּ נְעוּלָה בֵּין הַשִּׁנַּיִם, כִּי כֹאשֶׁר מִכּוֹנָה זוֹ מְשֻׁמְשֶׁת לְרָעָה, מְאַבְדוֹת כָּל הַמְּכּוֹנוֹת הָאַחֲרוֹת אֶת מְשֻׁמְעוֹתֶיהָ.

לְמַרְבֵּה הַצָּעֵר, אֵין זֶה בָּא בְּקִלּוֹת לְבָלִים אֶת הַמְּכּוֹנָה הָאָנוּשִׁית הַחֲשׂוּבָה הַזֹּאת. הַלְּשׁוֹן יוֹשֶׁבֶת וּמִתְחַבֵּאת בֵּין הַשִּׁנַּיִם, וּמְבַלֵּי מְשִׁים לֵב, פּוֹרֶצֶת הַחוּצָה לְעֵתִים קְרוּבוֹת, וְגוֹרֶמֶת נְזָקִים עַל יְדֵי לְשׁוֹן הָרַע, רְכִילוֹת וּמַחְלָקֶת.

שְׁמִירַת הַלְּשׁוֹן הִיא הַסְּגֻלָּה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר לְאַרְיֵכוֹת יָמִים ("מֵאָה סִפּוּרִים וּמְשֻׁלִּים מִהַחִפְּץ חַיִּים" לְהַגֵּר"ש גְּרִינִימָן זצ"ל – תְּרַגוּם הַרַב מ. ל. הַכֹּהֵן הַלְּבַרְשֶׁטְט).